

C/2024/1573

5.3.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wzmocnienie multilateralizmu i podstawowych międzynarodowych reguł porządku opartego na zasadach w szybko zmieniającym się świecie – znaczenie wkładu społeczeństwa obywatelskiego w system ONZ”

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2024/1573)

Sprawozdawca: **Christian MOOS**

Współsprawozdawczynie: **Tanja BUZEK**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	25.1.2023
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Stosunków Zewnętrznych
Data przyjęcia przez sekcję	16.11.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	14.12.2023
Sesja plenarna nr	583
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	194/8/17

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) przypomina o obowiązku spoczywającym na instytucjach Unii Europejskiej (UE) dotyczącym propagowania uniwersalnych wartości zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych.

1.2. EKES i społeczeństwo obywatelskie liczą, że ONZ osiągnie swe cele polegające na utrzymaniu pokoju i bezpieczeństwa, promowaniu zrównoważonego rozwoju i wdrażaniu praw człowieka dla coraz większej liczby ludzi. Wkład społeczeństwa obywatelskiego jest istotny w poszukiwaniu i wdrażaniu rozwiązań w terenie, osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju, wspieraniu sprawiedliwej transformacji i przeciwdziałaniu zmianie klimatu.

1.3. ONZ jest jedyną organizacją, w której kraje i o zbieżnych, i o całkowicie przeciwstawnych poglądach nadal uczestniczą w dyskusji na temat wielu różnych obszarów polityki. System ten jest jednak podatny na blokowanie działań przez pojedyncze państwa, co osłabia jego zdolność do reagowania na obecne kryzysy i wyzwania. Kraje naruszające Kartę Narodów Zjednoczonych lub ich zobowiązania wynikające z porozumień lub konwencji ONZ nie powinny mieć prawa do pełnego uczestnictwa i do głosowania.

1.4. Społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerzy społeczni, oczekują, że UE i jej państwa członkowskie teraz jeszcze bardziej będą dążyć do wzmocnienia ONZ poprzez gruntowną reformę. Aby ONZ była gotowa sprostać nowym wyzwaniom i utrwalić konsensus w sprawie wspólnych wartości i norm, jej system zarządzania musi być bardziej reprezentatywny, integrujący i skuteczny. Dla bardziej wyrównanej reprezentacji globalne Południe musi mieć większą siłę przebicia w ONZ.

1.5. ONZ musi dalej rozwijać swój zintegrowany system organizacji społeczeństwa obywatelskiego (iCSO) poprzez ustanowienie m.in. systemu obejmującego wszystkie kraje członkowskie ONZ i służącego konsultacjom w sprawie kluczowych inicjatyw i prawa do składania petycji. Celem jest większe zaangażowanie obywateli, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, partnerów społecznych, organizacji biznesowych i innych zainteresowanych stron, ze szczególnym naciskiem na poprawę reprezentacji kobiet, młodzieży i słabszych grup społecznych. Trzeba zwrócić większą uwagę na główne grupy i inne zainteresowane strony, wyeksponować je i udzielić im większego wsparcia.

1.6. Pomimo pewnych postępów EKES uważa, że należy poprawić koordynację działań UE. Unia powinna przemawiać jednym głosem i odpowiednio reagować we wszystkich organach ONZ i powiązanych instytucjach. Wkład EKES-u⁽¹⁾ w pierwszy dobrowolny przegląd UE dotyczący realizacji Agendy 2030 oraz jego zaangażowanie podczas oficjalnej prezentacji UE na Forum Politycznym Wysokiego Szczebla w 2023 r. są przykładami do naśladowania dla instytucji UE, a także przykładami zorganizowanego udziału europejskiego społeczeństwa obywatelskiego i jednoczącej roli, którą EKES może odgrywać w tym kontekście.

1.7. Oprócz wprowadzenia większości kwalifikowanej warto rozważyć reformę traktatów UE w dziedzinie polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony, aby poprawić zdolność UE do działania, a także zwiększyć jej wpływ w ONZ.

1.8. EKES zobowiązuje się do bardziej zdecydowanego prezentowania swego stanowiska podczas wypracowywania wspólnej pozycji UE we wszystkich kwestiach związanych z ONZ, do ściślejszej współpracy z delegacjami UE i państw członkowskich przy ONZ oraz do opracowania planu działania na rzecz aktywniejszego współdziałania z organami ONZ mającymi znaczenie dla jego prac.

2. Wyzwania dla multilateralizmu, ładu światowego opartego na zasadach i ONZ

2.1. Jako wspólnota wartości UE i ONZ podzielają cel polegający na promowaniu multilateralizmu i porządku światowego opartego na zasadach, a także na utrzymaniu pokoju i bezpieczeństwa.

2.2. Aby osiągnąć zrównoważony rozwój wszystkich narodów i stawić czoła wspólnym globalnym wyzwaniom, ONZ jest jedyną instancją globalną umożliwiającą znalezienie wspólnych rozwiązań, obejmujących wszystkie obszary polityki, które umożliwiają współpracę zarówno z partnerami UE, jak i jej adversarzami. Liczne wyspecjalizowane agencje ONZ, takie jak Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP) oraz Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), a także programy i fundusze ONZ, w tym Konferencja Narodów Zjednoczonych do spraw Handlu i Rozwoju (UNCTAD) oraz Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska (UNEP), tworzą szerokie gremium instytucjonalne zajmujące się aktualnymi kwestiami.

2.3. W wojnie napastniczej przeciwko Ukrainie Rosja narusza zasady Karty Narodów Zjednoczonych i prawo międzynarodowe.

2.4. Jesteśmy świadkami regresu w kierunku autokracji – liczba demokracji zmniejsza się w Europie i na całym świecie. Autokracje podważają wartości i normy, zwłaszcza prawa człowieka i praworządność, zapisane w Karcie Narodów Zjednoczonych i Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Nawet liberalne demokracje, także w UE, przedkładają własne interesy nad te zasady.

2.5. ONZ, założona w 1945 r. w odpowiedzi na okrucieństwa drugiej wojny światowej i skoncentrowana na krajach Zachodu, nie jest w stanie wystarczająco reprezentować państw, które nie są członkami Rady Bezpieczeństwa. Zwłaszcza kraje rozwijające się są nie dość reprezentowane w ONZ. Tymczasem równa reprezentacja jest niezbędna do utrwalenia konsensusu w sprawie wspólnych wartości i norm.

2.6. Aby przyczynić się do realizacji celu zrównoważonego rozwoju nr 17 (partnerstwa na rzecz celów), kilka organów ONZ ustanowiło własne procedury współpracy z zainteresowanymi stronami, w tym ze społeczeństwem obywatelskim. Z myślą o demokratyzacji ONZ i wzmocnieniu jej pozycji w celu sprostanania obecnym wyzwaniom współpracę ze społeczeństwem obywatelskim trzeba prowadzić bardziej systematycznie.

2.7. ONZ wciąż jest jedyną globalną platformą umożliwiającą wypracowanie globalnych rozwiązań w celu reagowania na zmianę klimatu oraz łagodzenia jej skutków. Bez sprawiedliwej transformacji, respektującej prawo każdego społeczeństwa do zrównoważonego rozwoju, będą wybuchać nowe konflikty, zmuszające większą liczbę osób do ucieczki z własnego kraju.

2.8. Pandemia COVID-19 obnażyła podatność naszych społeczeństw na nagłe kryzysy i jeszcze bardziej pogłębiła nierówności w podziale bogactwa i perspektywach życiowych między globalną Północą a Południem. O ile kraje o wysokim dochodzie powróciły do poziomu sprzed pandemii COVID-19 pod względem rozwoju społecznego i gospodarczego, to kraje o niskich dochodach w nadchodzących latach ciągle jeszcze będą zmagać się z trudnościami.

3. ONZ w XXI wieku

3.1. EKES uznaje udział ONZ w utrzymywaniu pokoju i bezpieczeństwa, wspieraniu praw człowieka oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju w ciągu ostatnich 77 lat. Jest to najlepszy dowód, że ONZ pozostaje jedyną platformą umożliwiającą wspólne stawianie czoła globalnym wyzwaniom.

⁽¹⁾ Wkład EKES-u w przeprowadzany przez UE dobrowolny przegląd wdrażania Agendy 2030.

3.2. EKES popiera reformę ONZ i wzywa wszystkie kraje do dołożenia starań, by dostosować tę organizację do zmieniających się warunków geopolitycznych. Apeluje zwłaszcza do państw członkowskich UE, by skoordynowały i propagowały wspólną wizję i stanowisko przy ścisłym zaangażowaniu zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego.

3.3. EKES popiera prace Rady Konsultacyjnej Wysokiego Szczebla ds. Skutecznego Multilateralizmu i uważa, że plan działania „A Breakthrough for People and Planet”⁽²⁾ stanowi istotny wkład w opracowanie konkretnych zaleceń dotyczących reformy ONZ.

3.4. EKES uważa, że Szczyt Przyszłości jest dla UE, jej państw członkowskich, obywateli i społeczeństwa obywatelskiego okazją do aktywnego działania na rzecz reform. Młodzi ludzie mogą zabrać znaczący głos dzięki dobrej praktyce EKES-u polegającej na włączeniu przedstawiciela młodzieży do jego delegacji⁽³⁾ na Konferencję Stron ONZ w sprawie zmiany klimatu⁽⁴⁾ oraz dzięki inicjatywie dotyczącej wysłannika sekretarza generalnego ONZ ds. młodzieży. EKES zwraca uwagę na inicjatywę Komisji – Plan działania na rzecz młodzieży w ramach działań zewnętrznych UE na lata 2022–2027 – i jest zdania, że może to stanowić punkt odniesienia dla inicjatyw ONZ oraz działań UE na forum ONZ.

3.5. „Nowy program na rzecz pokoju” to okazja do wznowienia zdolności ONZ w dziedzinie zapobiegania konfliktom oraz budowania i utrzymywania pokoju. Aby jednak zwiększyć skuteczność Narodów Zjednoczonych w wysiłkach na rzecz pokoju, trzeba zreformować proces decyzyjny ONZ, w tym w Radzie Bezpieczeństwa.

3.6. Rozwiązania, które oferuje sprawiedliwa transformacja, mogą być skutecznym sposobem zapobiegania konfliktom. Obejmują one: promowanie rokowań zbiorowych na wszystkich szczeblach, aby antycypować zmiany w gospodarkach niskoemisyjnych oraz środki na rzecz łagodzenia skutków zmiany klimatu i nimi zarządzać; zapewnienie wszystkim społeczeństwom możliwości zrównoważonego rozwoju; poprawę warunków pracy oraz osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju.

3.7. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że w swych działaniach na rzecz zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania ONZ zamierza szczególnie zaakcentować ochronę kobiet, dzieci i słabszych grup społecznych. W tym celu główne grupy i inne zainteresowane strony powinny mieć silniejszy głos, wsparcie i uznanie.

3.8. EKES przypomina, że zagwarantowanie na światową skalę praw zapisanych w Powszechnej deklaracji praw człowieka musi stać się kluczowym priorytetem prac ONZ.

3.9. Samo zobowiązanie w ramach celów zrównoważonego rozwoju do poprawy jakości życia wszystkich ludzi wydaje się nieskuteczne⁽⁵⁾, jak podkreślono również w niedawnej opinii EKES-u „UE a Agenda 2030”⁽⁶⁾. UE i jej państwa członkowskie są szczególnie odpowiedzialne za wysiłki, by zmniejszyć nierówności w podziale bogactwa między globalną Północą a Południem oraz by do 2030 r. osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju.

3.10. Obecny system zarządzania ONZ nie odzwierciedla realiów geopolitycznych i społecznych XXI wieku. Aby poparcie dla ONZ oraz jej wspólnych norm i wartości było większe, jej system zarządzania musi stać się bardziej reprezentatywny, integrujący i skuteczny. Zarówno w Radzie Bezpieczeństwa, jak i we wszystkich innych organach ONZ kraje rozwijające muszą być lepiej reprezentowane.

3.11. ONZ musi, utrzymując swą strukturę międzyrządową, w bardziej inkluzywny i przejrzysty sposób współpracować z obywatelami, demokratycznymi organizacjami i ruchami obywatelskimi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, innymi zainteresowanymi stronami, parlamentami, władzami szczebla niższego niż krajowy i innymi oficjalnymi podmiotami oraz oferować tym podmiotom dodatkowe możliwości uczestnictwa (włączając w to główne grupy i inne zainteresowane strony). Zgodnie z celem zrównoważonego rozwoju nr 17 inkluzywny proces decyzyjny w ONZ ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia jej celów i muszą mu towarzyszyć większa rozliczalność i przejrzystość.

3.12. ONZ będzie uważana za uprawniony organ tylko wtedy, gdy będzie osiągać własne cele z korzyścią dla coraz większej rzeszy osób. W tym celu procesy decyzyjne ONZ muszą stać się bardziej skuteczne, przejrzyste i nie mogą prowadzić do impasu.

⁽²⁾ Rada Konsultacyjna Wysokiego Szczebla ds. Skutecznego Multilateralizmu: A Breakthrough for People and Planet: Effective and Inclusive Global Governance for Today and the Future, Nowy Jork, 2023.

⁽³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/pl/initiatives/climate-change-conferences-cop/eesc-youth-delegate>.

⁽⁴⁾ Konferencja Stron (COP) Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC).

⁽⁵⁾ Zgromadzenie Ogólne Rady Gospodarczej i Społecznej, *Progress towards the Sustainable Development Goals: Towards a Rescue Plan for People and Planet*, sprawozdanie sekretarza generalnego (wydanie specjalne) (A/78/80 -E/2023/64, s. 2).

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u „UE a Agenda 2030: wzmocnienie realizacji celów zrównoważonego rozwoju” (Dz.U. C, C/2024/876, 6.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/876/oj>).

3.13. ONZ wymaga odpowiednich zasobów i zdolności, aby zapewnić inkluzywne podejmowanie decyzji. Aby umożliwić obywatelom i organizacjom z całego świata współpracę z ONZ, te procesy muszą być dopasowane do społeczeństwa obywatelskiego, którego zdolności znacznie się różnią.

4. Unia Europejska w Organizacji Narodów Zjednoczonych

4.1. Aby promować wielostronne rozwiązania globalnych wyzwań, Unia ustanawia wszelkie właściwe formy współpracy z organami Organizacji Narodów Zjednoczonych i jej organizacjami wyspecjalizowanymi (art. 220 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej).

4.2. Skoro UE i jej 27 państw członkowskich wnoszą największy wkład do budżetu ONZ, mają jednego stałego członka w Radzie Bezpieczeństwa i stanowią ponad 13 % wszystkich członków ONZ, to mogą wywierać znaczny wpływ na tę organizację.

4.3. Mimo to UE nadal nie potrafi w pełni wykorzystać swoich atutów, aby w ramach ONZ odgrywać rolę lidera wobec globalnych wyzwań. Godnym odnotowania wyjątkiem jest tu walka ze zmianą klimatu, w której Unia faktycznie przewodzi globalnym działaniom.

4.4. Formalny udział UE w organach i agencjach ONZ pozostaje ograniczony. Krokiem naprzód było uzyskanie w 2011 r. wzmocnionego statusu obserwatora w Zgromadzeniu Ogólnym ONZ i w podległych mu organach⁽⁷⁾, w tym prawa do zabierania głosu i ustnego przedstawiania wniosków i poprawek.

4.5. Pomimo ograniczonych postępów w zwiększaniu praw uczestnictwa Unia ma jedynie status obserwatora w większości organów i agencji ONZ. W obszarach polityki wchodzących w zakres wyłącznych kompetencji UE, takich jak handel, Komisja wypowiada się w imieniu wszystkich 27 państw członkowskich, prezentując uzgodnione stanowisko, np. na forum Komisji Narodów Zjednoczonych do spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego (UNCITRAL).

4.6. Natomiast w większości obszarów polityki, wchodzących w zakres zainteresowania Narodów Zjednoczonych, UE często nie ma spójnego stanowiska, ponieważ nie udaje się go wystarczająco skoordynować między instytucjami UE a państwami członkowskimi. EKES wzywa Unię i wszystkie państwa członkowskie do zwiększenia widoczności UE w celu wzmocnienia jej wpływu w ONZ.

4.7. EKES może przyczynić się do promowania celów ONZ, na przykład poprzez stworzenie platformy spotkań i wymiany poglądów zainteresowanych stron społeczeństwa obywatelskiego z przedstawicielami ONZ. W lipcu 2023 r. EKES zorganizował okrągły stół z Wysokim Komisarzem ONZ ds. Praw Człowieka (UNHCR), co było okazją do wymiany specjalistycznej wiedzy z członkiniami i członkami własnej grupy EKES-u ds. praw podstawowych i praworządności⁽⁸⁾.

4.8. EKES zbada możliwość nawiązania stałej współpracy z głównymi grupami i innymi zainteresowanymi stronami i ich koordynatorami regionalnymi w celu przedstawienia ich stanowiska organom UE i ONZ oraz lepszego wyeksponowania ich żądań.

5. Rozważania

5.1. Ze względu na rolę instytucjonalną EKES-u jako organu doradczego jego szeroko zakrojone prace są istotne dla wielu organów i agencji ONZ. W bezpośrednich relacjach EKES-u z różnymi organami, agencjami i programami ONZ stanowisko Komitetu jest uwzględniane. Niemniej, aby naprawę się liczyło, potrzeba ustrukturyzowanych i bieżących ram, by można je było przekazywać na czas za pośrednictwem instytucji UE.

5.2. EKES zamierza przyjąć ustrukturyzowane podejście, by jego stanowiska dotyczące zagadnień związanych z ONZ wyraźniej wybrzmiewały podczas formułowania wspólnej unijnej narracji dla ONZ. Sprawozdawcy EKES-u muszą w odpowiednim czasie współpracować bezpośrednio z kluczowymi podmiotami odpowiedzialnymi za opracowanie wspólnego stanowiska UE.

5.3. EKES będzie ściślej współpracował z delegaturami UE i państw członkowskich przy ONZ i liczy na to, że jego opinie będą monitorowane przez odpowiednie jednostki w Komisji Europejskiej zajmujące się ONZ i organami wielostronnymi.

⁽⁷⁾ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Participation of the European Union in the work of the United Nations* (A/RES/65/276).

⁽⁸⁾ „Wzmocnienie walki o prawa człowieka”, konferencja EKES-u dnia 20 lipca 2023 r., Bruksela (<https://www.eesc.europa.eu/pl/news-media/news/strengthening-fight-human-rights-eesc-president-exchanges-un-high-commissioner-volker-turk-and-csos>).

5.4. EKES dostrzega również potrzebę polepszenia współpracy między swymi sekcjami, by odejść od hermetycznego sposobu myślenia wewnątrz swej organizacji, zważywszy, że zwłaszcza cele zrównoważonego rozwoju dotyczą prac wszystkich sekcji. Z myślą o ściślejszej koordynacji między wszystkimi sekcjami oraz z przewodniczącym EKES-u Komitet powierza wszystkim sekcjom opracowanie planu działania na rzecz lepszej reprezentacji swych prac w ONZ oraz nawiązanie bardziej inkluzywnych kontaktów z odpowiednimi organami ONZ. Podczas mapowania z udziałem wszystkich sekcji trzeba wskazać organy ONZ o kluczowym znaczeniu oraz wymienić bieżące działania i istniejące powiązania z organami i procesami ONZ w celu podsumowania aktualnej sytuacji i rozważenia możliwości dalszej współpracy.

5.5. EKES uważa, że należy lepiej koordynować stanowiska UE w kwestiach związanych z ONZ. Zgodnie z postanowieniami art. 34 ust. 2 TUE dotyczącymi Rady Bezpieczeństwa wysoki przedstawiciel powinien reprezentować stanowisko Unii we wszystkich organach ONZ w imieniu wszystkich państw członkowskich UE. Natomiast dopóki UE nie ma formalnych praw do uczestnictwa, przedstawiciele rządów krajowych reprezentują wspólne stanowisko UE i podejmują odpowiednie działania.

5.6. EKES wzywa wysokiego przedstawiciela UE do objęcia wiodącej roli w debacie na temat reformy ONZ w imieniu UE i jej państw członkowskich. Tylko Unia przemawiająca jednym głosem, zajmująca jasne stanowiska, może wywrzeć wpływ na przyszłość ONZ.

5.7. EKES zdecydowanie popiera wysiłki Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych zmierzające do rozszerzenia zakresu praw UE, w ramach jej wzmocnionego statusu obserwatora, w kolejnych organach ONZ.

5.8. Komitet zobowiązuje się do udzielenia społeczeństwu obywatelskiemu silnego głosu podczas Szczytu Przyszłości poprzez pogłębienie dotychczasowej współpracy z Radą Gospodarczą i Społeczną ONZ (ECOSOC). Rządy państw członkowskich ECOSOC powinny na szczeblu krajowym konsultować się ze społeczeństwem obywatelskim i partnerami społecznymi i wymieniać z nimi poglądy na temat swoich działań oraz regularnie je o tych działaniach informować. EKES może stanowić forum dyskusji na temat prac ECOSOC.

5.9. Komitet uznaje Szczyt Przyszłości za kluczowy moment, by wywiązać się z obecnych zobowiązań międzynarodowych, a zwłaszcza – by przyspieszyć realizację celów zrównoważonego rozwoju i opracować nowy program na rzecz pokoju, i zamierza rozwinąć swe wewnętrzne podejście obejmujące wszystkie sekcje oraz kontynuować stały dialog z organami ONZ w celu wskazania możliwości zwiększenia roli społeczeństwa obywatelskiego w ramach przygotowań do Szczytu.

5.10. EKES popiera pomysł pluralistycznych konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim w sprawie nowej struktury zaangażowania zainteresowanych stron w zarządzanie ONZ w całym procesie projektowania. Niektóre organy ONZ oferują już zaawansowane możliwości uczestnictwa, a kolejne jej struktury powinny pójść za tym przykładem.

5.11. EKES wzywa UE do przyjęcia roli lidera w poprawie możliwości współpracy z demokratycznymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w ramach systemu ONZ. EKES powinien tu służyć pomocą. W swej polityce zagranicznej UE powinna pomagać w budowaniu zdolności społeczeństwa obywatelskiego na całym świecie, w tym jego zdolności do lepszego uczestnictwa w ONZ.

5.12. EKES proponuje dalsze rozwijanie praktyki UNCITRAL polegającej na zwracaniu się do zainteresowanych stron o pisemne uwagi w ramach konsultacji ONZ w sprawie kluczowych inicjatyw oraz ustanowienie prawa do składania petycji do ONZ, co umożliwiłoby obywatelom, organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i innym zainteresowanym stronom bezpośrednie angażowanie się.

5.13. EKES apeluje o usprawnienie struktur ONZ i zwiększenie przejrzystości jej procesów decyzyjnych, aby poprawić legitymację jej działań. Jednocześnie należy zadbać o bardziej długofalową podstawę finansową ONZ.

5.14. EKES popiera formułowany od dawna postulat zreformowania ONZ, w tym Rady Bezpieczeństwa, tak by zapewnić w nich krajom ze wszystkich kontynentów równą reprezentację oraz wprowadzić skuteczniejszy proces decyzyjny, mniej podatny na blokowanie przez pojedyncze kraje członkowskie. Członkowie ONZ, w tym członkowie Rady Bezpieczeństwa naruszający Kartę Narodów Zjednoczonych, muszą utracić prawo głosu do czasu powrotu do ścisłego przestrzegania prawa międzynarodowego. Członkowie ONZ, którzy nie wywiązują się ze swoich zobowiązań wynikających z umów lub konwencji ONZ, nie powinni być wybierani na przywódczą funkcję w ONZ lub organie powiązanym. Ostatni taki przypadek dotyczył Kataru, który przewodniczył tegorocznej Międzynarodowej Konferencji Pracy, mimo że nie wywiązał się ze swoich zobowiązań wobec Rady Administracyjnej MOP w zakresie reform, podważając reputację i rolę MOP jako strażniczki międzynarodowych norm pracy.

5.15. EKES oczekuje, że realizacja konkretnych działań uzgodnionych w „Pakcie na rzecz przyszłości” będzie dla nowego Parlamentu Europejskiego i Komisji w 2024 r. zasadniczym priorytetem stosunków zewnętrznych UE podczas kadencji w latach 2024–2029. Propagowanie multilateralizmu i porządku opartego na zasadach powinno być obszarem priorytetowym w wytycznych politycznych kolejnej Komisji i znaleźć odzwierciedlenie w programie prac oraz w nowym programie strategicznym Rady Europejskiej.

5.16. EKES wzywa instytucje UE do szybkiego wdrażania zaleceń Konferencji w sprawie przyszłości Europy, zmierzających do wzmocnienia międzynarodowej roli UE oraz do rozpoczęcia globalnego multilateralizmu i nadania większej roli MOP⁽⁹⁾. Jednocześnie w polityce zagranicznej UE należy wprowadzić podejmowanie decyzji większością kwalifikowaną. Warto rozważyć reformę traktatów UE w celu znacznej poprawy zdolności UE do działania, a także zwiększenia jej wpływu w ONZ.

5.17. EKES proponuje utworzenie koalicji organizacji regionalnych o podobnych poglądach, aby organizacje te mogły być lepiej reprezentowane w ONZ, m.in. poprzez zapewnienie przedstawicielom tej koalicji większych praw do uczestnictwa w różnych organach i agencjach ONZ. Aby zapewnić lepszą reprezentację globalnego Południa, UE powinna w szczególności współpracować z najbliższym sąsiadem – Unią Afrykańską – w realizacji wspólnych reform w ONZ.

Bruksela, dnia 14 grudnia 2023 r.

Oliver RÖPKE

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁹⁾ Końcowe sprawozdanie z Konferencji w sprawie przyszłości Europy, maj 2022 r., propozycja 24, nr 5.